

บทที่ 4

ตลาดการท่องเที่ยว และลักษณะอุปสงค์การท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่

เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน มีพื้นที่ทั้งหมด 20,107 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของภาคเหนือ และเป็นอันดับสองของประเทศ เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติ และยังเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันล้ำค่าแห่งหนึ่งของประเทศอีกด้วย เช่น มีหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ หมู่บ้านทำเครื่องเงิน เครื่องเงิน ประเพณีการเลี้ยงขันโตก และประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายแล้ว อัญมณีไมตรีของชาวเชียงใหม่ ยังช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้เชียงใหม่ยังเป็นจังหวัดที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่พักแรม ความสะดวกในการเดินทาง เป็นต้น

รายได้หลักของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากการท่องเที่ยวและการเกษตรกรรมเป็นหลัก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่สูงที่สุดของจังหวัดและมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่รายได้ทางการเกษตรกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะสภาพดินฟ้า อากาศ ของแต่ละปี ในปี พ.ศ. 2527 เชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับ 2,800 ล้านบาท หรือร้อยละ 61.7 ของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร หรือร้อยละ 13.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2532 เชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 12,099 ล้านบาท หรือร้อยละ 188.2 ของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร หรือร้อยละ 36.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (ดูตารางที่ 4.1)

4.1 ตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

ตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เป็นของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศถึง 3 เท่าตัว ในปี พ.ศ. 2529 เชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวทั้งหมดเท่ากับ 1,347,768 คน เป็นนักท่องเที่ยวไทยถึง 1,063,502 คน นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพียง 284,266 คน จากการประมาณการของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยคาดว่า

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ กับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ณ ราคาตลาดปัจจุบัน และมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรปี พ.ศ. 2527-2532

ปี	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม ของรายได้ (ร้อยละ)	ผลิตภัณฑ์มวล รวมของจังหวัด ¹ (ล้านบาท)	สัดส่วนรายได้จากการ ท่องเที่ยวกับ GDP (ร้อยละ)	ผลิตภัณฑ์ภาค เกษตรกรรม ² (ล้านบาท)	สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว กับผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร (ร้อยละ)
2527	2,800	-	20,714	13.5	4,536	61.7
2528	3,200	14.3	19,499	16.4	3,583	89.3
2529	3,800	18.8	21,730	17.5	4,329	87.8
2530	4,842	27.4	24,288	19.9	5,313	91.1
2531	6,145	26.9	28,703	21.4	5,868	104.7
2532	12,099	96.9	33,481	36.1	6,428	188.2

ที่มา : ¹ ข้อมูลปี พ.ศ. 2527-2529 ได้จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ข้อมูลปี พ.ศ. 2530-2532 ได้จากการคำนวณ (รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 4.8)

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2535 เชียงใหม่จะมีนักท่องเที่ยวทั้งหมดเท่ากับ 1,867,709 คน เป็นนักท่องเที่ยวไทยถึง 1,450,100 คน นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเท่ากับ 417,609 คน

การศึกษาดลาดการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ จะพิจารณาถึงกลุ่มตลาดท่องเที่ยวจำแนกตาม กลุ่มสัญชาติของนักท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกได้ 6 กลุ่ม คือ 1) ไทย 2) อเมริกา 3) ยุโรป 4) ตะวันออกกลาง 5) เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และ 6) กลุ่มอื่น ๆ

เนื่องจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไม่ได้เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำแนกตามสัญชาติที่เดินทางมาเชียงใหม่ มีแต่ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมหรือเกสต์เฮาส์จำแนกตามสัญชาติ ดังนั้นจะใช้ข้อมูลนี้ในการศึกษากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวในเชียงใหม่แทน และคาดว่าสัดส่วนคงไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศส่วนใหญ่นิยมพักที่โรงแรมและเกสต์เฮาส์อยู่แล้ว

ถ้าพิจารณากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวไทยเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุด รองมาคือ กลุ่มยุโรป เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก อเมริกา และกลุ่มตะวันออกกลาง ตามลำดับ (ดูตารางที่ 4.2)

ตลาดที่สำคัญของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มอเมริกา คือ สหรัฐอเมริกา ส่วนตลาดที่สำคัญของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มยุโรป คือ ฝรั่งเศส เยอรมัน และสหราชอาณาจักร นักท่องเที่ยวจากกลุ่มตะวันออกกลาง มีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวต่ำที่สุด สำหรับตลาดที่สำคัญของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกนี้ไม่แน่นอน เช่น ปี พ.ศ. 2528 สิงคโปร์ ฮองกง และมาเลเซีย เป็นตลาดที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2529 ออสเตรเลีย ฮองกงและญี่ปุ่น เป็นตลาดที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2530 - 2531 ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และไต้หวัน เป็นตลาดที่สำคัญ และในปี พ.ศ. 2532 ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ เป็นตลาดที่สำคัญของกลุ่มนี้ (ดูตารางที่ 4.2)

ถ้าพิจารณากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในเชียงใหม่ จำแนกตามภูมิลำเนาในปี พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวจากยุโรปเป็นตลาดที่สำคัญที่สุด ร้อยละ 62.7 ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้งหมด รองมาคือ อเมริกา และอาเซียน มีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 17.7 (ดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ในเชียงใหม่ จำนวนตามสัญชาติผู้เข้าพักปี พ.ศ. 2528-2532

สัญชาติผู้เข้าพัก	นักท่องเที่ยว									
	2528		2529		2530		2531		2532	
	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)
อเมริกา	22,288	5.04	32,522	4.58	51,302	6.19	52,864	5.59	69,552	6.43
สหรัฐอเมริกา	22,413	3.99	24,244	3.41	41,752	5.04	40,978	4.33	54,207	5.01
แคนาดา	5,875	1.05	8,278	1.17	9,550	1.15	11,886	1.26	15,345	1.42
ยุโรป	80,391	14.32	135,431	19.07	160,857	19.44	193,530	20.46	239,513	22.15
ออสเตรเลีย	1,533	0.27	2,942	0.41	4,609	0.56	3,576	0.38	7,863	0.73
เบลเยียม	2,385	0.42	3,226	0.45	5,075	0.61	4,536	0.48	6,155	0.57
เดนมาร์ก	6,659	1.19	3,758	0.53	5,997	0.72	5,355	0.57	8,804	0.81
ฝรั่งเศส	27,064	4.82	56,166	7.91	61,411	7.42	77,599	8.20	73,847	6.83
เยอรมัน	16,744	2.98	27,555	3.88	31,548	3.81	39,804	4.21	48,730	4.51
อิตาลี	3,991	0.71	6,350	0.89	7,839	0.95	10,613	1.12	19,520	1.80
เนเธอร์แลนด์	2,521	0.45	8,075	1.14	5,979	0.72	7,516	0.79	17,667	1.63
สวีเดน	1,455	0.26	2,295	0.32	4,659	0.56	4,752	0.50	8,774	0.81
สวิตเซอร์แลนด์	4,223	0.75	7,710	1.09	9,583	1.16	13,267	1.40	17,590	1.63
สหราชอาณาจักร	13,816	2.46	17,354	2.44	24,157	2.92	26,512	2.80	30,563	2.83
ตะวันออกกลาง	8,211	1.46	2,932	0.41	5,400	0.65	6,508	0.69	6,705	0.62
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	76,085	13.56	77,400	10.90	113,547	13.72	131,441	13.90	154,596	14.29
ออสเตรเลีย	10,938	1.95	20,511	2.89	18,208	2.20	22,171	2.34	40,940	3.79
ฮ่องกง	15,512	2.76	16,726	2.36	16,408	1.98	14,499	1.53	16,022	1.48
ญี่ปุ่น	10,232	1.82	13,823	1.95	31,875	3.85	33,165	3.51	43,303	4.00
นิวซีแลนด์	1,646	0.29	3,219	0.45	2,755	0.34	5,456	0.58	7,501	0.69
ไต้หวัน	4,791	0.85	7,038	0.99	16,953	2.05	20,606	2.18	10,981	1.02
มาเลเซีย	15,465	2.75	7,416	1.04	12,691	1.53	15,749	1.67	10,821	1.00
สิงคโปร์	17,501	3.12	8,667	1.22	14,637	1.77	19,795	2.09	25,028	2.31
อื่น ๆ	22,625	4.03	19,844	2.79	21,270	2.57	33,906	3.58	31,507	2.91
ชาวต่างประเทศ	215,600	38.41	268,129	37.75	352,376	42.57	418,249	44.22	501,873	46.40
ชาวไทย	345,649	61.59	442,078	62.25	475,290	57.43	527,630	55.78	579,634	53.60
รวมทั้งสิ้น	561,249	100.00	710,207	100.00	827,666	100.00	945,879	100.00	1,081,507	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามภูมิลำเนา
ของนักท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2535

(หน่วย : ร้อยละ)

ภูมิลำเนา	สัดส่วน
ยุโรป	62.7
อเมริกา	17.7
อาเซียน	17.7
ตะวันออกกลาง	1.9
รวม	100.0

ที่มา : เพ็ญจันทร์ ลิขิตเอกราช, การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษางานไม้
ดอกไม้ประดับ ในจังหวัดเชียงใหม่, 2535.

ถ้าพิจารณาจากกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวไทยในเชียงใหม่ จำแนกตามถิ่นที่มาของนักท่องเที่ยว
เที่ยว (ใช้ข้อมูลผู้เยี่ยมชมเขื่อนแทนทั้งนี้เนื่องจากไม่มีข้อมูลของนักท่องเที่ยว) จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยว
เที่ยวไทยส่วนใหญ่ที่มาเชียงใหม่จะมาจากกรุงเทพฯ (ประมาณครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวทั้งหมด)
รองมาคือมาจากภาคเหนือ (ประมาณ 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด) (ดูตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย ที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2529-2533
(ขาดข้อมูลปี พ.ศ.2531)

(หน่วย : ร้อยละ)

ถิ่นที่มา	2529	2530	2532	2533
ภาคเหนือ	26.14	36.80	27.59	32.37
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7.02	5.41	5.94	4.92
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	5.46	6.03	6.14	4.46
ภาคตะวันตก	3.45	3.33	4.03	4.73
ภาคตะวันออก	3.14	5.82	5.44	5.38
ภาคใต้	3.01	1.87	4.73	5.75
กรุงเทพฯ	51.78	40.74	46.12	42.21
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : ผู้เยี่ยมเยือน หมายถึง นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

4.2 โครงสร้างอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาเรื่องโครงสร้างอุปสงค์ในที่นี้เป็นการศึกษาถึงจำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาดำเนินการเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย รายได้จากการท่องเที่ยว ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และทัศนคติของนักท่องเที่ยว โดยจะศึกษาทั้งนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวไทยควบคู่กันไป

4.2.1 จำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวไทย

จำนวนนักท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2529 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเชียงใหม่ 1,347,768 คน เป็นนักท่องเที่ยวไทย 1,063,502 คน (ร้อยละ 78.9) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 284,266 คน (ร้อยละ 21.1) ในปี พ.ศ. 2534 มีนักท่องเที่ยวทั้งหมด 1,734,758 คน เป็นนักท่องเที่ยวไทย 1,320,431 คน (ร้อยละ 76.1) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 414,327 คน (ร้อยละ 23.9) (ดูตารางที่ 4.5)

เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2533 จะเห็นได้ว่าอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงและมีค่าติดลบในปี พ.ศ. 2534 คือมีอัตราลดลงร้อยละ 29.1 จากปีก่อน ซึ่งสาเหตุน่าจะเกิดจากผลกระทบของวิกฤติการณ์อ่าวเปอร์เซีย ส่วนอัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวไทยเพิ่มสูงสุดในปี พ.ศ. 2531 โดยมีอัตราเพิ่ม ร้อยละ 20.7 ของปีก่อน แต่หลังจากปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2533 อัตราการเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวไทยกลับเพิ่มในอัตราที่ลดลง และมีค่าติดลบในปี พ.ศ. 2534 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (ดูตารางที่ 4.5)

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย

ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2534 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในช่วง 3-4 วัน และ 4-5 วัน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะสูงกว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2533 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของทั้งนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูงสุด เท่ากับ 4.23 วัน และ 4.99 วัน ตามลำดับ แต่ในปี พ.ศ. 2534 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยทั้งของนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศกลับลดลงเหลือเพียง 2.98 วัน และ 4.25 วัน ตามลำดับ (ดูตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.5 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2529-2534

ปี	นักท่องเที่ยว (คน)			อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		
	ไทย	ระหว่างประเทศ	รวม	ไทย	ระหว่างประเทศ	รวม
2529	1,063,502 (78.91)	284,266 (21.09)	1,347,768 (100.00)			
2530	1,175,658 (75.90)	373,395 (24.10)	1,549,053 (100.00)	10.55	31.35	14.93
2531	1,418,893 (76.64)	432,521 (23.36)	1,851,414 (100.00)	20.69	15.83	19.52
2532	1,768,446 (75.53)	518,269 (24.47)	2,196,715 (100.00)	18.29	19.83	18.65
2533	1,803,376 (76.12)	584,087 (23.88)	2,387,463 (100.00)	7.44	12.70	8.68
2534	1,320,431 (76.12)	414,327 (23.88)	1,734,758 (100.00)	-26.78	-29.06	-27.34

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึง สัดส่วน

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.
2529-2534

(หน่วย : วัน)

ปี	นักท่องเที่ยวไทย	นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
2529	3.21	3.47
2530	3.06	4.20
2531	3.23	4.20
2532	4.06	4.65
2533	4.23	4.99
2534	2.98	4.25

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย

ในปี พ.ศ. 2530 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไทยเท่ากับ 796.21 บาท/คน/วัน
เพิ่มขึ้น 1,668.33 บาท/คน/วัน ในปี พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางมา จังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่าตัว
โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 15.94 ต่อปี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวไทยในปี พ.ศ.
2532 มีอัตราการเพิ่มสูงสุดถึงร้อยละ 49.84 จากปีก่อน

ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ใน
ช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 เพิ่มขึ้นประมาณ 1.5 เท่าตัว โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.57
ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2530 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1,261.07
บาท/คน/วัน และเพิ่มขึ้น 1,902.11 บาท/คน/วัน ในปี พ.ศ. 2535 (ดูตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.
2530-2535

ปี	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย			
	นักท่องเที่ยวไทย (บาท/คน/วัน)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (บาท/คน/วัน)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)
2530	796.21	-	1,261.07	-
2531	822.72	3.35	1,307.33	3.67
2532	1,232.75	49.84	1,534.65	17.39
2533	1,298.83	5.36	1,695.30	10.47
2534	1,594.03	22.73	2,011.20	18.63
2535 ¹	1,668.33	4.66	1,902.11	-5.42

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

¹ เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช

หมายเหตุ : ข้อมูลปี พ.ศ. 2531 เป็นค่าประมาณการจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
เนื่องจาก ไม่มีการสำรวจจริงในปีนี้

รายได้จากการท่องเที่ยว

รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวของ
นักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่
(รายได้จากการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่าง คือ จำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพำนัก
เฉลี่ย และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว) รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่สูง

สุดในปี พ.ศ. 2533 ประมาณ 14,849 ล้านบาท เกิดจากนักท่องเที่ยวไทย 9,908 ล้านบาท นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 4,941 ล้านบาท และจากการประมาณการ (ภายใต้ข้อสมมติว่า ทั้งนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับปี พ.ศ. 2534) คาดว่ารายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2535 ของจังหวัดเชียงใหม่จะเพิ่มขึ้นไม่มากนักจากปีก่อน ซึ่งจะเท่ากับ 10,585 ล้านบาท รายได้จากนักท่องเที่ยวไทยจะเพิ่มขึ้น แต่รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะลดลง ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 รายได้จากนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี พ.ศ. 2534 ที่รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยลดลง ซึ่งมีอัตราการลดลงร้อยละ 33.23 ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปี พ.ศ. 2534-2535 กลับมีอัตราการลดลงร้อยละ 27.46 และ 5.81 ตามลำดับ จากช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นจะเห็นได้ว่า สาเหตุสำคัญในการเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เกิดจากการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าการเพิ่มของระยะเวลาพำนักเฉลี่ย - หรือการเพิ่มของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (ดูตารางที่ 4.8)

4.2.2 ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและนักท่องเที่ยวที่มาจากเชียงใหม่

การศึกษาลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวจะศึกษาทางด้าน เพศ อายุ และอาชีพ ของนักท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่ได้แยกเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ ไว้ แต่ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ไว้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมนักท่องเที่ยวและนักทัศนอาจร ไว้ด้วย ดังนั้นจะใช้ข้อมูลผู้มาเยือนแทนข้อมูลของนักท่องเที่ยวและคาดว่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นคงไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ จากการสำรวจของเพียงจันทร์ (2535) ซึ่งมีสัดส่วนไม่แตกต่างจากข้อมูลของผู้มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.8 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2530-2535

ปี	รายได้จากการท่องเที่ยว				รายได้ทั้งหมด (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)
	นักท่องเที่ยวไทย (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	นักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศ (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)		
2530	2,864.38	-	1,977.68	-	4,842.06	-
2531	3,770.55	31.64	2,374.88	20.08	6,145.43	26.92
2532	8,400.56	122.79	3,698.43	55.73	12,098.99	96.88
2533	9,907.84	17.79	4,941.11	33.60	14,848.95	22.73
2534	6,615.41	-33.23	3,584.04	-27.46	10,199.45	-31.31
2535	7,209.35	8.98	3,375.94	- 5.81	10,585.29	3.78

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลในตารางที่ 4.5-4.7

จากสูตร

รายได้จากการท่องเที่ยว = จำนวนนักท่องเที่ยว x ระยะเวลาทำนักท่องเที่ยว x ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย

รายได้ทั้งหมด = รายได้จากนักท่องเที่ยวไทย + รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

หมายเหตุ : ข้อมูลปี พ.ศ. 2535 เป็นค่าประมาณการ คำนวณโดยใช้ระยะเวลาทำนักท่องเที่ยวของปี พ.ศ. 2534 และจำนวนนักท่องเที่ยวได้จากการประมาณการของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (จำนวนนักท่องเที่ยวไทยเท่ากับ 1,450,100 คน นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเท่ากับ 417,609 คน)

เพศ

นักท่องเที่ยวชายทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ จะเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่มากกว่า นักท่องเที่ยวหญิง เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 นักท่องเที่ยวที่มาเชียงใหม่ที่เป็นเพศชายมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงกลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำแนกเพศของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2530-2535
(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	นักท่องเที่ยวไทย			นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
2530	60.41	39.59	100.00	62.60	37.40	100.00
2532	62.94	37.06	100.00	64.44	35.56	100.00
2533	58.44	41.56	100.00	57.37	42.63	100.00
2535 ¹	56.00	44.00	100.00	62.40	37.60	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

¹ เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช.

อายุ

นักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่เดินทางมาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 25-34 ปี พ.ศ. 2530 นักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่ร้อยละ 40.12 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี รองมามีอายุระหว่าง 15-24 ปี และ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.23 และ 18.30 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2535 นักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่ร้อยละ 35.80 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี และรองมามีอายุระหว่าง 35-40 ปี และ 15-24 ปี ร้อยละ 23.90 และ 15.70 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าปี พ.ศ. 2530 นักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะอยู่

ในวัยหนุ่มสาว (25-34 ปี) รองมาคือวัยเยาวชน (15-24 ปี) และวัยกลางคน (35-44 ปี) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมารูปแบบได้เปลี่ยนไป คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยหนุ่มสาว รองมาคือ อยู่ในวัยกลางคนและวัยเยาวชน (ดูตารางที่ 4.10)

ในปี พ.ศ. 2530 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่ ร้อยละ 37.60 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี รองมาคืออายุระหว่าง 15-24 ปี ร้อยละ 28.60 และอายุระหว่าง 35-44 ปี ประมาณร้อยละ 18.60 ในปี พ.ศ. 2535 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่ ร้อยละ 45.90 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี รองมาคืออายุระหว่าง 15-24 ปี และ 35-44 ปี ร้อยละ 17.40 และ 14.70 ตามลำดับ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยหนุ่มสาว รองมาอยู่ในวัยเยาวชน และวัยกลางคน ยกเว้นปี พ.ศ. 2532 เท่านั้น ที่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่จะอยู่ในวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และวัยเยาวชน ตามลำดับ (ดูตารางที่ 4.11)

อาชีพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จำแนกอาชีพของนักท่องเที่ยวที่มาเชียงใหม่ออกเป็น 8 อาชีพ ดังนี้คือ 1) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2) ตัวแทนขายสินค้า 3) ประกอบกิจการส่วนตัว 4) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท 5) นักศึกษา 6) แม่บ้าน 7) เกษตรกร และ 8) อาชีพอื่น ๆ

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพประกอบกิจการส่วนตัว เช่น ในปี พ.ศ. 2530 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเชียงใหม่จะมีอาชีพประกอบกิจการส่วนตัวถึงร้อยละ 24.12 รองมาคืออาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 23.28 และ 20.37 ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2532-2533 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพประกอบกิจการส่วนตัวเหมือนปี พ.ศ. 2530 แต่รองมานักท่องเที่ยวจะมีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มากกว่าอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ซึ่ง 3 อาชีพนี้จะมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 60 ของนักท่องเที่ยวไทยทั้งหมด (ดูตารางที่ 4.12)

นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศส่วนมากที่มาเชียงใหม่จำแนกตามอาชีพ จะมีรูปแบบที่ไม่นิ่งแน่นอน เช่น ปี พ.ศ. 2530 อาชีพพนักงานลูกจ้างบริษัทจะมีสัดส่วนสูงสุด ในปี พ.ศ. 2532 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีสัดส่วนสูงสุด และปี พ.ศ. 2533 อาชีพนักศึกษาก็จะมีสัดส่วนสูงสุด (ดูตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.10 ระดับอายุของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางมาจังหวัด เชียงใหม่ ปี พ.ศ.2530-2535

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	ต่ำกว่า 15 ปี	15-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-54 ปี	55-64 ปี	สูงกว่า 65 ปี	รวม
2530	0.42	27.23	40.12	18.30	7.69	4.99	1.25	100.00
2532	0.00	22.66	33.64	26.18	11.68	4.93	0.91	100.00
2533	0.19	22.63	33.30	27.18	11.78	3.71	1.21	100.00
2535 ¹	0.00	15.70	35.80	23.90	12.70	9.70	2.20	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

¹ เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช

ตารางที่ 4.11 ระดับอายุของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาจังหวัด เชียงใหม่ ปี พ.ศ.2530-2535

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	ต่ำกว่า 15 ปี	15-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-54 ปี	55-64 ปี	สูงกว่า 65 ปี	รวม
2530	0.60	28.60	37.60	18.60	9.20	4.00	0.80	100.00
2532	0.00	19.84	42.54	23.65	8.25	2.86	2.86	100.00
2533	0.09	21.78	45.23	17.33	9.82	3.71	2.04	100.00
2535 ¹	0.00	17.40	45.90	14.70	11.90	5.50	4.60	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

¹ เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช

ตารางที่ 4.12 อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2530-2533

(หน่วย : ร้อยละ)

อาชีพ	นักท่องเที่ยวไทย			นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ		
	2530	2532	2533	2530	2532	2533
1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20.37	12.26	23.00	21.80	25.87	12.79
2. ตัวแทนขายสินค้า	4.99	3.63	4.92	5.00	4.44	3.80
3. ประกอบกิจการส่วนตัว	24.12	26.80	25.60	14.40	16.83	9.82
4. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	23.28	21.45	15.86	27.60	13.65	9.18
5. นักศึกษา	9.15	14.50	12.99	20.20	24.13	22.43
6. แม่บ้าน	8.94	4.73	4.73	5.60	4.44	4.91
7. เกษตรกร	3.53	3.63	3.62	1.00	2.38	2.50
8. อื่น ๆ	5.62	1.91	9.28	4.40	8.25	34.57
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.2.3 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและนักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่

การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะศึกษาทางด้าน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางมาเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการมาเยือน การใช้สถานที่พักแรม และฤดูกาลท่องเที่ยว

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่

การท่องเที่ยวนำเข้าประเทศไทย ได้จำแนกพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของนักท่องเที่ยวเข้ามาในเชียงใหม่ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้คือ 1) เครื่องบิน 2) รถไฟ 3) รถโดยสารประจำทาง 4) รถนำเที่ยว 5) รถยนต์ส่วนตัว และ 6) พาหนะอื่น ๆ

ปี พ.ศ. 2529-2530 นักท่องเที่ยวไทยที่มาจากเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง รองมาคือรถไฟ ในปี พ.ศ. 2531-2534 นักท่องเที่ยวไทยที่มาจากเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยรถโดยสารประจำทาง รองมาคือ รถยนต์ส่วนตัว และรถไฟ สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวไทยที่มาจากเชียงใหม่ส่วนใหญ่ จะเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางมากกว่าพาหนะประเภทอื่น ๆ (ดูตารางที่ 4.13)

ปี พ.ศ. 2529-2530 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาจากเชียงใหม่จะมาทั้งรถนำเที่ยว รองมาคือรถโดยสารประจำทาง และเครื่องบิน ในปี พ.ศ. 2531-2532 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาจากเชียงใหม่จะมาทั้งรถนำเที่ยว รองมาคือเครื่องบินและรถโดยสารประจำทาง ในปี พ.ศ. 2529-2532 พาหนะทั้ง 3 ประเภท (รถนำเที่ยว เครื่องบิน และรถโดยสารประจำทาง) ที่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศใช้ในการเดินทางมาเชียงใหม่มีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 80 และอาจกล่าวสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาเชียงใหม่จะมาทั้งรถนำเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 35 แต่ในปี พ.ศ. 2534 รูปแบบได้เปลี่ยนไปคือนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาจากเชียงใหม่จะมาทั้งรถโดยสารประจำทาง รองมาเครื่องบิน รถยนต์ส่วนตัว และรถนำเที่ยว จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2534 นี้ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาจากเชียงใหม่โดยรถนำเที่ยวมีสัดส่วนลดลงมากเหลือเพียงร้อยละ 10.53 เท่านั้น (ดูตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.13 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ.2529-2534

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	เครื่องบิน	รถไฟ	รถโดยสารประจำทาง	รถนำเที่ยว	รถยนต์ส่วนตัว	อื่น ๆ	รวม
2529	7.60	18.05	42.97	17.73	13.65	0.00	100.00
2530	8.57	20.28	47.45	8.52	15.18	0.00	100.00
2531	10.27	22.23	36.79	8.20	22.51	0.00	100.00
2532	8.58	16.17	39.94	8.86	25.41	1.04	100.00
2533*	7.78	14.60	45.47	9.01	22.87	0.19	100.00
2534	6.43	15.84	35.16	13.27	23.46	5.84	100.00

ที่มา : จำนวนจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : * ข้อมูลปี พ.ศ. 2533 เป็นข้อมูลของผู้เยี่ยมชม

ตารางที่ 4.14 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ปี พ.ศ.2529-2534

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	เครื่องบิน	รถไฟ	รถโดยสารประจำทาง	รถนำเที่ยว	รถยนต์ส่วนตัว	อื่น ๆ	รวม
2529	15.18	13.09	30.16	40.41	0.38	0.78	100.00
2530	17.50	13.58	32.32	35.50	0.37	0.73	100.00
2531	30.68	8.13	22.76	37.19	0.71	0.43	100.00
2532	31.79	14.93	13.69	38.78	0.81	0.00	100.00
2533*	29.64	13.72	16.33	39.15	1.16	0.00	100.00
2534	18.41	19.10	27.57	10.53	14.24	10.15	100.00

ที่มา : จำนวนจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : * ข้อมูลปี พ.ศ. 2533 เป็นข้อมูลของผู้เยี่ยมชม

รูปแบบการเดินทางมาท่องเที่ยวเชียงใหม่

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเชียงใหม่มีรูปแบบการเดินทาง 2 แบบ คือ เดินทางมาเอง และเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว ซึ่งมีข้อมูลเพียงปีเดียว คือปี พ.ศ. 2534 เท่านั้น นักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2534 มีจำนวนถึง 1,320,431 คน เดินทางมาเองถึง 757,663 คน (ร้อยละ 57.38) และมากับบริษัทนำเที่ยว 526,768 คน (ร้อยละ 42.62) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่มักจะมากับบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 69.18 และเดินทางมาเอง ร้อยละ 30.82 (ดูตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 รูปแบบการเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2534

รูปแบบการเดินทาง	นักท่องเที่ยวไทย		นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	
	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)
เดินทางมาเอง	757,663	57.38	127,696	30.82
มากับบริษัทนำเที่ยว	562,768	42.62	286,631	69.18
รวม	1,320,431	100.00	414,327	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ความถี่ในการเดินทางมาเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 2534 นักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางมาเชียงใหม่ ร้อยละ 41.98 เป็นการเดินทางมาครั้งแรก รองมาคือร้อยละ 20.59 เป็นการเดินทางมาครั้งที่ 2 และร้อยละ 14.75 เป็นการเดินทางมามากกว่า 5 ครั้ง ส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศร้อยละ 85.18 เดินทางมาเชียงใหม่ครั้งแรก รองมาคือเดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 ร้อยละ 9.64 (ดูตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ความถี่ในการเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2534

รูปแบบการเดินทาง	นักท่องเที่ยวไทย		นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	
	(คน)	(ร้อยละ)	(คน)	(ร้อยละ)
ครั้งแรก	554,317	41.98	352,924	85.18
ครั้งที่ 2	271,877	20.59	39,941	9.64
ครั้งที่ 3	159,508	12.08	7,955	1.92
ครั้งที่ 4	82,395	0.24	5,179	1.25
ครั้งที่ 5	57,570	4.36	373	0.09
มากกว่า 5 ครั้ง	194,768	14.75	7,955	1.92
รวม	1,320,431	100.00	414,327	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการมาเยือนเชียงใหม่

เนื่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไม่ได้เก็บข้อมูลของวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยว แต่เก็บข้อมูลของผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่จึงใช้ข้อมูลของผู้เยี่ยมชมแทนนักท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการมาเยือนเชียงใหม่ออกเป็น 6 ประเภท คือ 1) พักผ่อน 2) ธุรกิจ 3) ปฏิบัติราชการ 4) ประชุมสัมมนา 5) ทักตักศึกษา และ 6) อื่น ๆ

ทั้งนักท่องเที่ยวไทย และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมาเชียงใหม่ส่วนใหญ่เพื่อพักผ่อนรองมาคือ ทำธุรกิจ นักท่องเที่ยวไทยนั้นสัดส่วนของการมาพักผ่อนและธุรกิจในเชียงใหม่เกินกว่าร้อยละ 60 ส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่เพื่อต้องการพักผ่อน และทำธุรกิจมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 (ดูตารางที่ 4.17 และ ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.17 วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาจังหวัด เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ.2530-2533

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	พักผ่อน	ธุรกิจ	ปฏิบัติราชการ	ประชุมสัมมนา	ทัศนศึกษา	อื่น ๆ	รวม
2530	32.99	30.41	8.51	6.96	0.00	21.13	100.00
2532	40.59	27.63	7.82	9.41	2.57	11.98	100.00
2533	49.11	25.74	5.08	3.89	0.71	15.47	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.18 วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาจังหวัด เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ปี พ.ศ.2530-2533

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	พักผ่อน	ธุรกิจ	ปฏิบัติราชการ	ประชุมสัมมนา	ทัศนศึกษา	อื่น ๆ	รวม
2530	92.80	5.54	0.83	0.55	0.00	0.28	100.00
2532	85.75	6.14	1.54	0.88	3.51	2.19	100.00
2533	92.67	2.96	0.39	0.64	1.41	1.93	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การใช้สถานที่พักแรมในเชียงใหม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำแนกสถานที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้คือ 1) โรงแรม 2) บังกาโล 3) เกสต์เฮาส์ 4) บ้านญาติ/เพื่อน 5) บ้านรับรอง 6) วัดและสถานที่อื่น ๆ

ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2533 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ที่มาเชียงใหม่จะพักบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน ประมาณร้อยละ 41-52 รองมาคือ นักโรงแรม ประมาณร้อยละ 30-41 ในปี พ.ศ. 2534 รูปแบบการใช้สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวไทยได้เปลี่ยนไป คือ ส่วนใหญ่จะพักโรงแรมร้อยละ 47.52 รองมาคือ นักบ้านญาติ/เพื่อน ร้อยละ 27.43 (ดูตารางที่ 4.19)

ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2533 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะพักโรงแรมประมาณร้อยละ 66-76 รองมาจะพักเกสต์เฮาส์ ร้อยละ 21-28 แต่ในปี พ.ศ. 2534 รูปแบบการใช้สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในเชียงใหม่ได้เปลี่ยนไปคือ จะพักที่เกสต์เฮาส์ถึงร้อยละ 60.91 และรองมาจะพักโรงแรมร้อยละ 34.92 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่พักโรงแรมและเกสต์เฮาส์รวมกันแล้วมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 (ดูตารางที่ 4.20)

การที่รูปแบบการใช้สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวเริ่มเปลี่ยนไป จึงมีผลกระทบต่อการสร้างสถานที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไปด้วย จากตาราง ค.2 ในภาคผนวก ค จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เข้าพักโรงแรมถึงแม้ว่าจะมากกว่าผู้เข้าพักเกสต์เฮาส์ก็ตาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มของผู้เข้าพักเกสต์เฮาส์จะสูงกว่าอัตราการเพิ่มของผู้เข้าพักโรงแรม นอกจากนั้นระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้เข้าพักเกสต์เฮาส์ยังสูงกว่าผู้เข้าพักโรงแรมอีกด้วย ถึงแม้ว่าอัตราการเข้าพักเกสต์เฮาส์เฉลี่ยจะต่ำกว่าอัตราการเข้าพักโรงแรมก็ตาม ดังนั้นจึงผลทำให้ อัตราการเพิ่มของเกสต์เฮาส์จะสูงกว่าโรงแรมนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา และอัตราการเพิ่มจำนวนห้องพักของเกสต์เฮาส์ก็สูงกว่าอัตราการเพิ่มจำนวนห้องพักของโรงแรมด้วย

ตารางที่ 4.19 ที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2529-2534

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	ประเภทที่พักแรม						รวม
	โรงแรม	บังกาโล	เกสต์เฮาส์	บ้านญาติ/เพื่อน	บ้านรับรอง	วัดและอื่น ๆ	
2529	40.59	1.02	0.98	40.70	7.73	8.98	100.00
2530	39.81	0.49	0.62	45.25	6.75	7.08	100.00
2531	35.49	0.00	1.70	51.67	6.52	4.62	100.00
2532	33.22	0.00	1.31	47.19	6.03	12.25	100.00
2533	29.34	0.00	1.70	50.50	6.05	12.41	100.00
2534	47.52	0.69	8.32	27.43	8.12	7.92	100.00

ที่มา : ค่ารวมจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.20 ที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศปี พ.ศ. 2529-2534

(หน่วย : ร้อยละ)

ปี	ประเภทที่พักแรม						รวม
	โรงแรม	บังกาโล	เกสต์เฮาส์	บ้านญาติ/เพื่อน	บ้านรับรอง	วัดและอื่น ๆ	
2529	65.98	2.74	28.35	1.64	0.14	1.15	100.00
2530	67.31	2.41	27.06	1.81	0.16	1.25	100.00
2531	76.15	0.00	20.55	1.32	0.36	1.62	100.00
2532	71.89	0.00	24.95	1.74	0.19	1.23	100.00
2533	73.27	0.00	24.93	1.11	0.00	0.69	100.00
2534	34.92	0.45	60.91	1.10	0.90	1.72	100.00

ที่มา : ค่ารวมจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ฤดูกาลท่องเที่ยวในเชียงใหม่

ฤดูกาลท่องเที่ยวของเชียงใหม่ (ดูได้จากอัตราการเข้านักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในภาพที่ 4.1) จะอยู่ในช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายน ของปีถัดไป ซึ่งจะเป็นช่วงเดือนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาที่เชียงใหม่มากที่สุด สาเหตุเนื่องจากตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ของปีถัดไป เชียงใหม่อยู่ในช่วงฤดูหนาว ซึ่งเป็นฤดูที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะมีดอกไม้เมืองหนาวขึ้นอย่างสวยงาม นอกจากนี้ในช่วงฤดูท่องเที่ยวของเชียงใหม่ยังเป็นช่วงที่มีการจัดงานเทศกาล และประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ขึ้นมากมายซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งด้วย เช่น เทศกาลลอยกระทง (ยี่เป็ง) มีในช่วงเดือนพฤศจิกายน เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ และเทศกาลสงกรานต์ ในช่วงเดือนเมษายน เป็นต้น ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวของเชียงใหม่ จะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายนของทุกปี

4.2.4 ทิศนคติของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและนักท่องเที่ยวไทยที่มาเชียงใหม่

การศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวจะศึกษาจาก 3 ปัจจัย คือ สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว สิ่งลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และความพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ สิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวไทยที่เข้ามา

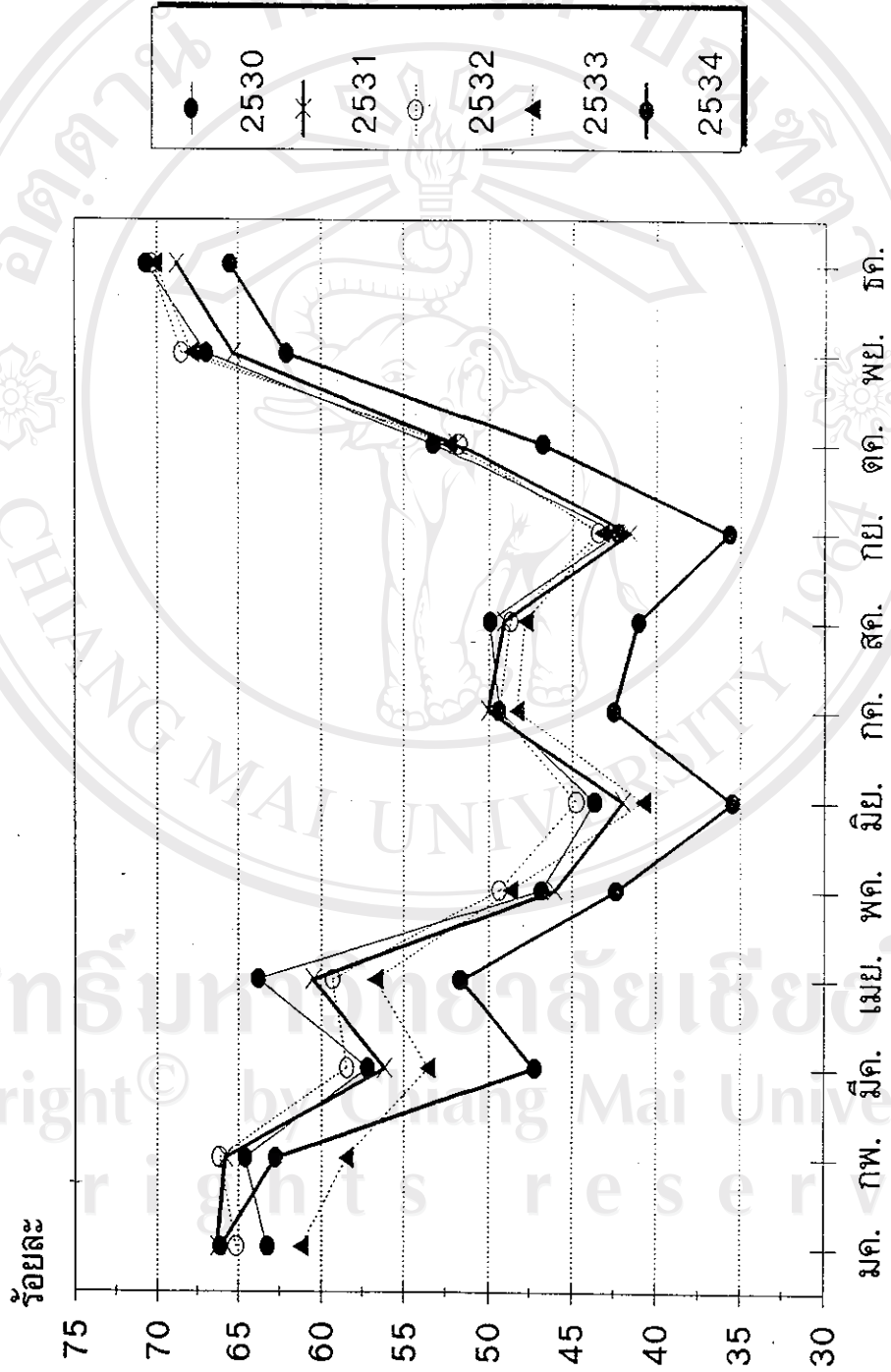
เชียงใหม่

ข้อมูลได้จากการสำรวจของเพียงจันทร์ (2535) ซึ่งได้แบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยดึงดูดใจนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท คือ ทิวทัศน์ธรรมชาติ โบราณสถาน วัฒนธรรม วัดธรรมท่อนถิ่น รีสอร์ท ศูนย์การค้าและสถานบันเทิง จากตารางที่ 4.21 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวไทยจะชอบท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์ธรรมชาติมากที่สุด รองมาคือ โบราณสถาน และวัฒนธรรมท่อนถิ่น ซึ่งมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่ชอบร้อยละ 52.2 25.4 และ 13.4 ตามลำดับ

ส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็มีลักษณะความชอบแหล่งท่องเที่ยวคล้ายคลึงกับนักท่องเที่ยวไทย คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ร้อยละ 32.9 ชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์ธรรมชาติ ร้อยละ 24.2 ชอบโบราณสถาน ร้อยละ 19.3 ชอบพื้นที่วัฒนธรรม และร้อยละ 16.8 ชอบศูนย์การค้า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไม่ถือว่าเป็นสิ่งดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเชียงใหม่ คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทรีสอร์ท (ดูตารางที่ 4.21)

ภาพที่ 4.1 อัตราการเข้าพัก (occupancy rate) เฉลี่ยของ
 นักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2530-2534

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.21 สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่ทำให้มาเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2535

(หน่วย : ร้อยละ)

สิ่งดึงดูดใจ	นักท่องเที่ยว	
	ไทย	ระหว่างประเทศ
ทิวทัศน์ธรรมชาติ	52.2	32.9
โบราณสถาน	25.4	24.2
พื้นที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น	13.4	19.3
รีสอร์ท	4.5	0.0
ศูนย์การค้า	3.0	16.8
สถานบันเทิง	1.5	6.8
รวม	100.00	100.00

ที่มา : เพ็ญจันทร์ ลิขิตเอกราช.

สิ่งที่ลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวไทยหลังจากมาเชียงใหม่

สิ่งที่ลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศหลังจากมาเชียงใหม่มี 5 ปัจจัย คือ ปัญหาความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคและเจ้าหน้าที่ ปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ ปัญหาความปลอดภัย และปัญหาโรคเอดส์ ปัจจัยที่ลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากที่สุด คือ ปัญหามลภาวะ รองลงมา คือ ปัญหาการจราจร และปัญหาโรคเอดส์

ส่วนปัจจัยที่ลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวไทยหลังจากมาเชียงใหม่มี 6 ปัจจัย คือ ปัญหาความสกปรก ปัญหาความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ปัญหาความไม่พอเพียงของสาธารณูปโภค และเจ้าหน้าที่ ปัญหาการปรุงแต่งธรรมชาติจนไม่เป็นธรรมชาติ ปัญหาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

เที่ยว และปัญหาการจราจร โดยนักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาความสกปรกเป็นปัจจัยที่ลดความดึงดูดใจที่จะทำให้มาเที่ยวเชียงใหม่มากที่สุด รองมาคือปัญหาการจราจร และปัญหาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไม่เพียงพอ (ดูตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 สิ่งที่ลดความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2535
(หน่วย : ร้อยละ)

ปัจจัยที่ลดความดึงดูดใจ	นักท่องเที่ยว	
	ไทย	ระหว่างประเทศ
ปัญหาความสกปรก	42.1	-
ปัญหาความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ	5.3	-
ปัญหาความไม่พอเพียงของสาธารณูปโภคและเจ้าหน้าที่	7.9	1.8
ปัญหาการปรุงแต่งธรรมชาติจนไม่เป็นธรรมชาติ	2.6	-
ปัญหาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	15.8	-
ปัญหาการจราจร	26.3	43.3
ปัญหามลภาวะ	-	47.8
ปัญหาความปลอดภัย	-	1.8
ปัญหาโรคเอดส์	-	5.3
รวม	100.00	100.00

ที่มา : เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช

ความพอใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในเชียงใหม่

จากการศึกษาของเพ็ญจันทร์ (2535) ได้แบ่งสาธารณูปโภคออกเป็น 9 ประเภท คือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และการจราจร ความปลอดภัย น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสารโทรคมนาคม และพาหนะในการเดินทาง โดยแบ่งระดับความพอใจต่อสาธารณูปโภคเหล่านี้ออกเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง และต้องปรับปรุง นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มองว่าความพอใจต่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในเชียงใหม่อยู่ในระดับดี รองมาคือปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศส่วนใหญ่มองว่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น สุขภาพ ความปลอดภัย น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสารโทรคมนาคม และพาหนะในการเดินทาง อยู่ในระดับพอใช้ได้เท่านั้น ส่วนถนนและการจราจรเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุง ยกเว้นในเรื่องอาหาร และที่พักที่เห็นว่าอยู่ในระดับดีมาก และดี (ดูตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 ระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวในเชียงใหม่ต่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ
ปี พ.ศ. 2535

(หน่วย : ร้อยละ)

	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต้องปรับปรุง
ที่พัก				
นักท่องเที่ยวไทย	25.2	47.2	26.8	0.8
นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	17.8	40.2	38.3	3.7
อาหาร				
นักท่องเที่ยวไทย	8.3	57.9	30.8	3.0
นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	36.2	29.6	31.4	2.9

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละ)

	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต้องปรับปรุง
สุชา				
นักทองเที่ยวไทย	9.5	50.4	22.8	17.3
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	4.4	25.5	53.3	16.7
ถนนและการจราจร				
นักทองเที่ยวไทย	3.0	42.1	26.6	26.3
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	2.1	7.3	26.0	64.6
ความปลอดภัย				
นักทองเที่ยวไทย	3.8	65.9	19.0	11.3
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	7.8	32.4	54.9	4.9
น้ำประปา				
นักทองเที่ยวไทย	2.4	73.0	15.0	9.6
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	7.8	20.6	48.0	23.6
ไฟฟ้า				
นักทองเที่ยวไทย	3.9	67.2	10.2	3.9
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	11.9	31.8	50.5	7.9
การสื่อสาร โทรคมนาคม				
นักทองเที่ยวไทย	9.6	31.8	11.2	12.0
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	15.9	37.0	42.0	10.3
พาหนะในการเดินทาง				
นักทองเที่ยวไทย	3.1	67.2	19.6	10.2
นักทองเที่ยวระหว่างประเทศ	8.3	37.0	49.1	5.6